

**Muistio
LUONNOS**Hallitusneuvos
Joni Komulainen

8.10.2020

**SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN ASETUS SOSIAALI- JA TERVEYSALAN
TIETOLUPAVIRANOMAISEN SUORITTEIDEN MAKSULLISUUDESTA****1. Sosiaali- ja terveysministeriön toimivalta**

Sosiaali- ja terveysalan tietolupaviranomaisen (jäljempänä Tietolupaviranomainen) suoritteista perittävät maksut määräytyvät valtion maksuperustelain (150/1992, jäljempänä maksuperustelaki) mukaan. Maksuperustelain 8 §:n mukaan maksujen tarkemmista perusteista tulee säätää asianomaisen ministeriön antamalla asetuksella. Ehdotettavassa asetuksessa määritellään Tietolupaviranomaisen maksulliset suoritteet.

2. Yleistä

Laki sosiaali- ja terveystietojen toissijaisesta käytöstä (552/2019, jäljempänä toisiolaki) tuli voimaan 1.5.2019.

Sosiaali- ja terveysministeriö antoi 20.12.2019 ensimmäisen asetuksen (1500/2019) sosiaali- ja terveysalan tietolupaviranomaisen (Tietolupaviranomainen) suoritteiden maksullisuudesta ajalle 1.1.2020-31.12.2020.

Nyt on kyseessä sarjassaan toinen maksuasetus, jossa määritellään Tietolupaviranomaisen maksulliset suoritteet ajalle 1.1.2021-31.12.2021.

Toisiolain tavoitteena on mahdollistaa sosiaali- ja terveydenhuollon toiminnassa sekä sosiaali- ja terveysalan ohjaus-, valvonta-, tutkimus- ja tilastotarkoituksessa tallennettujen henkilötietojen tehokas ja tietoturvallinen käsittely sekä niiden yhdistäminen Kansaneläkelaitoksen, Digi- ja väestötietoviraston, Tilastokeskuksen ja Eläketurvakeskuksen henkilötietoihin. Toisiolain tavoitteena on lisäksi turvata yksilön luottamuksensuoja sekä oikeudet ja vapaudet henkilötietoja käsiteltäessä. Lain tavoitteena on myös sujuvoittaa ja nopeuttaa olennaisesti tietojen käyttöluupiin liittyvää käsittelyä ja keventää siihen liittyvää, rinnakkaisista lupamenettelyistä aiheutuvaa hallinnollista taakkaa.

Toisioilaissa säädetään Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen yhteydessä toimivasta Sosiaali- ja terveysalan tietolupaviranomaisesta ja sen tehtävistä.

Tietolupaviranomainen toimii sosiaali- ja terveysministeriön tulosohjauksessa, ja sillä on erillinen sosiaali- ja terveysministeriön nimittämä johtaja sekä ministeriön asettama ohjausryhmä.

Tietolupaviranomainen tekee muiden rekisterinpitäjien aineistoja koskevia tietolupapäätöksiä ja päättää, onko toisilain 45 §:ssä tarkoitettu tietopyyntö lain mukainen, sekä vastaa päätöstensä mukaisten tietojen kokoamisesta, yhdistelystä, esikäsitteystä ja luovuttamisesta toissijaiseen käyttöön toisilain mukaisesti.

Tietolupaviranomainen saa koota toisilaisissa säädettyä käyttötarkoitusta varten tietopyynnön perusteella eri rekisterinpitäjien henkilötietoja ja niitä yhdistelemällä tuottaa anonyymejä tietoja pyytäjän käyttöön. Tietolupaviranomainen ylläpitää tietopyyntöjen hallintajärjestelmää tietopyyntöjen ja lupahakemusten välittämiseksi ja käsittelemiseksi sekä tietoturvallista käyttöpalvelua henkilötietojen vastaanottamiseksi ja luovuttamiseksi. Tietolupaviranomainen myös ylläpitää tietoturvallista käyttöympäristöä, jossa luvansaajan on mahdollista käsitellä tietoluvan perusteella saamiaan henkilötietoja.

Tietolupaviranomainen tai muu luvan myöntänyt viranomainen saa toisilain 49 §:n perusteella periä maksun tietoluvasta ja tietopyyntöä koskevasta päätöksestä. Maksun määräytymisen perusteista säädetään maksuperustelaissa. Toisilain 50 §:n mukaan Tietolupaviranomainen saa periä korvauksen toisilaisissa tarkoitetun tietoluvan ja tietopyyntöä koskevan päätöksen mukaisten tietojen poimimisesta, toimittamisesta ja yhdistelystä, esikäsitteystä, pseudonymisoinnista ja anonymisoinnista sekä tietoturvallisten käyttöympäristön käytöstä. Lain 50 §:n mukaan Tietolupaviranomaisen korvausten määräytymisen perusteista säädetään maksuperustelaissa

Maksuperustelaissa säädetään valtion viranomaisten suoritteiden maksullisuuden ja suoritteista perittävien maksujen suuruuden yleisistä perusteista sekä maksujen muista perusteista. Lain 6 §:ssä säädetään julkisoikeudellisista suoritteista perittävistä maksuista. Julkisoikeudellisella suoritteella tarkoitetaan lain 3 §:n mukaan valtion viranomaisen suoritetta, jonka kysyntä perustuu lakiin tai asetukseen ja jonka tuottamiseen viranomaisella on tosiasiallinen yksinoikeus.

Lain 7 §:ssä säädetään muiden suoritteiden hinnoista. Pykälän 1 momentin mukaan viranomaisen muiden kuin 6 §:ssä tarkoitettujen suoritteiden hinnoista päätetään liikeloudellisin perustein.

Valtiovarainministeriö asetti 24.4.2020 työryhmän valmistelemaan lain-säädäntömuutokset, joilla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/1024, annettu 20 päivänä kesäkuuta 2019, avoimesta datasta ja julkisen sektorin hallussa olevien tietojen uudelleenkäytöstä (uudelleenlaadittu) (jäljempänä avoimen datan direktiivi) saatetaan voimaan kansallisesti. Työryhmä asetettiin toimikaudelle 24.4.-30.9.2020.

Avoimesta datasta ja julkisen sektorin tietojen uudelleenkäytöstä annetun direktiivin täytäntöönpanoa valmistelevan lainsäädäntötyöryhmän työryhmämuistion mukaan arvokkaiden tietoaineistojen luettelolla on olennainen vaikutus myös siihen, mitä sääntelyä täytäntöönpanon yhteydessä on muutettava. Työryhmän luonnokset lakiehdotuksiksi sisältävät muutoksia julkisuuslakiin arvokkaiden tietoaineistojen maksuttomuudesta. On kuitenkin todennäköistä, että maksujen ja mahdollisesti myös tietojen saatavuuden osalta on muutettava myös sellaista erityissääntelyä, joka koskee arvokkaiksi säädettyjä tietoja. Tällaisia muutoksia ei ole ollut mahdollista arvioida tuon työryhmän valmistelun aikana. Lausuntokierroksella, ja kun komission täytäntöönpanosäännöksistä saadaan enemmän tietoa, on kiinnitettävä erityistä

huomiota maksuttomuutta koskevien säännösten sekä arvokkaiden tietoaisteiden listan laajempiin vaikutuksiin eri hallinnonalojen sääntelyssä. Sosiaali- ja terveystietoja ei kuitenkaan ole direktiivin valmistelussa tuotu esille mahdollisina arvokkaina tietoaisteina.

Avoimen datan direktiivi ei sovelleta sen 2 artiklan (h) alakohdan perusteella asiakirjoihin, jotka eivät ole saatavilla tai joiden saatavuutta on rajoitettu asiakirjojen saatavuutta koskevien menettelysääntöjen perusteella henkilötietojen suojaamiseksi, ja sellaisiin kyseisten menettelysääntöjen perusteella saatavilla olevien asiakirjojen osiin, jotka sisältävät henkilötietoja, joiden uudelleenkäyttö on ristiriidassa yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä annetun lain kanssa tai voi vahingoittaa yksityiselämän ja yksilön koskemattomuuden suojaa erityisesti henkilötietojen suojaa koskevan unionin oikeuden tai kansallisen lainsäädännön mukaan.

Toisilain tavoitteena on mahdollistaa sosiaali- ja terveystietojen tehokas ja tietoturvallinen käyttö, ja siinä on otettu huomioon EU:n yleisen tietosuojasetuksen vaatimukset. Sosiaali- ja terveystiedot ovat salassa pidettäviä henkilötietoja. Julkisuuslailla suojataan sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaan yksityiselämän ja luottamuksen suoja salassapitovelvoitteilla. Ne koskevat viranomaisten asiakirjoissa olevia tietoja riippumatta siitä, minkä hallinnonalan toimintaan tiedot liittyvät. Lisäksi erityislainsäädännössä on lukuisia säännöksiä, joiden mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasta ja hänen saamia palveluja ja etuuksia koskevat tiedot ovat salassa pidettäviä. Tällaisia säännöksiä sisältyy muun muassa terveydenhuollon ja sosiaalihuollon ammattihenkilölakeihin, lakiin potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992, potilaslaki), lakiin sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000, asiakaslaki) sekä Kansaneläkelaitoksen etuuksia ja korvauksia koskevaan lainsäädäntöön. Avoimen datan direktiivi ei siis sellaisenaan soveltuisi sosiaali- ja terveystietoja sisältäviin asiakirjoihin, koska ne eivät ole yleisesti saatavilla ja koska ne ovat henkilötietoja.

3. Tietolupaviranomaisen maksulliset suoritteet

Tietolupaviranomainen saa toisilain 50 §:n 1 momentin mukaan periä korvauksen toisilain 3 §:n 8 kohdassa tarkoitetun tietoluvan ja tietopyyntöä koskevan päätöksen mukaisten tietojen poimimisesta, toimittamisesta ja yhdistelystä, esikäsitteystä, pseudonymisoinnista ja anonymisoinnista sekä tietoturvallisen käyttöympäristön käytöstä. 50 §:n 2 momentin mukaan korvaukset, jotka koskevat tietolupaan ja tietopyyntöä koskevaan päätökseen perustuvien tietojen poimintaa ja toimittamista muista kuin Tietolupaviranomaisen omista tietovarannoista, määräytyvät kutakin tiedot toimittanutta rekisterinpitäjää koskevien säännösten mukaisesti. Rekisterinpitäjällä tai henkilötietojen käsittelijällä, joka luovuttaa Tietolupaviranomaiselle tietoja tässä laissa tarkoitetun tietoluvan tai tietopyyntöä koskevan päätöksen perusteella, on oikeus saada Tietolupaviranomaiselta korvauksena näin määräytyvä osuutensa luvansaajan ja tietopyyntöä koskevan päätöksen saajan maksettaviksi määräytyistä kustannusten korvauksista.

Toisilain 50 §:n 3 momentin mukaan korvaukseen tämän pykälän mukaisesti oikeutetun on toimitettava Tietolupaviranomaiselle pyynnöstä arvio kustannuksista, joita tietojen käsitteystä korvaukseen oikeutetulle aiheutuu. Tietolupaviranomainen laatii saamiensa tietojen pohjalta kustannusarvion tietopyynnön toteuttamisesta ja

toimittaa sen luvanhakijalle ja tietopyynnön tekijälle. Tietolupaviranomainen perii luvansaajalta ja tietopyyntöä koskevan päätöksen saajalta 2 momentissa tarkoitetut korvaukset ja tulouttaa ne tiedot toimittaneille rekisterinpitäjille. Hallituksen esityksessä (HE 159/2017vp) toisilainaksi todetaan, että esitetty malli, jossa Tietolupaviranomainen korvaisi rekisterinpitäjille perityistä maksuista niille kuuluvan osuuden, olisi rekisterinpitäjille kustannusneutraali.

Toisilain 50 §:n 4 momentin mukaan Tietolupaviranomaisen korvausten määräytymisen perusteista säädetään valtion maksuperustelaisissa. Tietoturvallisuuden arviointilaitoksen suorittamasta arvioinnista perittävistä maksuista säädetään tietoturvallisuuden arviointilaitoksista annetun lain 11 §:ssä.

Toisilain 50 §:n 5 momentin mukaan Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle 30 §:n 1 momentin mukaan tehtävän ilmoituksen rekisteröinti ja merkintä julkiseen rekisteriin on maksullinen.

3.1 Julkisoikeudelliset suoritteet, joista peritään omakustannusarvon mukainen maksu

Valtion maksuperustelain 6 §:n 1 momentin mukainen julkisoikeudellinen suorite, josta Tietolupaviranomainen perii suoritteiden omakustannusarvon mukaisen maksun, on sosiaali- ja terveystietojen toissijaisesta käytöstä annetun lain 50 §:n 1 momentin mukaisesti tietoluvan ja tietopyyntöä koskevan päätöksen mukaisten tietojen poiminta, toimittaminen ja yhdistely, esikäsittely, pseudonymisointi ja anonymisointi. Maksu määräytyy suoritteiden tuottamiseen käytettyjen työtuntien perusteella. Asiantuntijatyöstä peritään 115 euroa työtunnilta.

Suoritteesta perittävä maksu perustuu Tietolupaviranomaisen tekemään kustannusarvioon, jossa on huomioitu asiantuntijoiden tekemän työn sisältö ja työhön käytetty aika. Suorite sisältää tietoluvan tai tietopyyntöä koskevan päätöksen mukaisten tietojen poimimisen ja toimittamisen Tietolupaviranomaisen omista tietovarannoista (valmisaineistot). Lisäksi suorite sisältää tietoluvan tai tietopyyntöä koskevan päätöksen mukaisten tietojen yhdistelyn, esikäsittelyn, pseudonymisoinnin ja anonymisoinnin, sekä sisältää aineiston siirron Tietolupaviranomaisesta muuhun kuin Tietolupaviranomaisen tietoturvalliseen käyttöympäristöön (aineiston toimittaminen), luvansaajan tai tietopyyntöä koskevan päätöksensaajan oman aineiston vastaanottamisen ja sen konvertoinnin (aineiston esikäsittely) sekä toisilain 44 §:n 3 momentissa tarkoitetun yksittäisen rekisterinpitäjän myöntämän tietolupapäätöksen perusteella muodostetun aineiston anonymisoinnin.

3.2 Julkisoikeudelliset suoritteet, joista peritään kiinteä maksu

Tietolupaviranomainen saa toisilain 49 §:n mukaan periä maksun tietoluvasta ja tietopyyntöä koskevasta päätöksestä. Pykälän mukaan maksun määräytymisen perusteista säädetään valtion maksuperustelaisissa. Maksuperustelain 6 §:n 2 momentissa tarkoitettuja julkisoikeudellisia suoritteita, joista Tietolupaviranomainen perii keskimääräiseen kokonaiskustannukseen perustuvan kiinteän maksun ovat tietolupa ja tietopyyntöä koskeva päätös.

Tietoluvasta luvanhakijalle, jonka toimipaikka on Suomessa tai muussa EU- tai Eta-maassa (*kansallinen tai EU-toimija*), Tietolupaviranomainen perii 1 000 euroa. Luvanhakijan toimipaikka on Suomessa tai muussa EU- tai Eta-maassa silloin, kun luvanhakija asuu vakituisesti Suomessa tai muussa EU- tai Eta-maassa, tai kun organisaatiolla, kuten korkeakoululla tai tutkimuslaitoksella, jonka palveluksessa hän työskentelee, on pääasiallinen toimipaikka Suomessa tai muussa EU- tai Eta-maassa. Suoritteen hinta perustuu asiantuntijatyönä tehtyyn kustannusarvioon, joka perustuu suoritteen tuottamisesta aiheutuvaan keskimääräiseen kokonaiskustannukseen.

Tietoluvasta luvanhakijalle, jonka toimipaikka on muussa kuin EU- tai Eta-maassa (*EU:n ulkopuolinen toimija*), Tietolupaviranomainen perii 3 000 euroa. Luvanhakijan toimipaikka on muussa kuin EU- tai Eta-maassa, kun luvanhakija asuu muussa kuin EU- tai Eta-maassa, tai kun organisaatiolla, kuten korkeakoululla tai tutkimuslaitoksella, jonka palveluksessa hän työskentelee, on pääasiallinen toimipaikka muussa kuin EU- tai Eta-maassa. Tietoluvan tuottaminen EU:n ulkopuoliselle kansainväliselle toimijalle on muun muassa henkilötietojen siirtämisestä johtuvista sopimusjärjestelyistä työläämpää, kuin EU- ja Eta-maiden sisällä tapahtuvan luvan myöntäminen. Tästä syystä on perusteltua, että Tietolupaviranomainen voisi periä tietoluvasta näissä tilanteissa korkeamman maksun. Suoritteen hinta perustuu asiantuntijatyönä tehtyyn kustannusarvioon, joka perustuu suoritteen tuottamisesta aiheutuvaan keskimääräiseen kokonaiskustannukseen.

Tietoluvan muutoksesta Tietolupaviranomainen perii 350 euroa kaikilta edellä mainituilta luvanhakijoilta. Tietoluvan muutoksessa on kyse esimerkiksi hakemukseen perustuvasta tietoluvan voimassaolon ajan pidennyksestä tai tietoluvan nojalla luovutetun aineiston käsittelyyn oikeutettujen henkilöiden lisäämisestä. Tietoluvan muutoksen työmääräarvio on noin yksi kolmasosa uuden tietoluvan käsittelyn työmäärästä.

Tietopyyntöä koskevasta päätöksestä Tietolupaviranomainen perii 1 000 euroa. Suorite on kaikille toimijoille samanhintainen. Suoritteen hinta perustuu asiantuntijatyönä tehtyyn kustannusarvioon, joka perustuu suoritteen tuottamisesta aiheutuvaan keskimääräiseen kokonaiskustannukseen.

Maksullisia julkisoikeudellisia suoritteita, joista Tietolupaviranomainen perii maksuperustelain 6 §:n 3 momentissa tarkoitetun omakustannusarvoa alemman kiinteän maksun on opinnäytetyöhän liittyvä tietolupa ja tietopyyntöä koskeva päätös luvanhakijalle, jonka vakituinen kotipaikka on Suomessa tai muussa EU- tai Eta-maassa. Luvanhakijan kotipaikka on Suomessa tai EU- tai Eta-maassa silloin, kun opinnäytetyöntekijä asuu vakituisesti Suomessa tai muussa EU- tai Eta-maassa, tai kun organisaatiolla, kuten korkeakoululla tai tutkimuslaitoksella, jolle hän tekee

opinnäytetyötään, on pääasiallinen toimipaikka Suomessa tai muussa EU- tai Eta-maassa. Suoritteen hinta on 500 euroa. Suoritteen hinta on 50 prosenttia Suomessa tai EU- tai Eta-maassa toimijalle hinnoitellun tietoluvan hinnasta. Maksuperustelain 6 §:n 3 momentin mukaan maksu voidaan periä suoritteen omakustannusarvoa alempana tai jättää kokonaan perimättä, jos siihen terveyden- ja sairaanhoitoon, muihin sosiaalisiin tarkoituksiin, oikeudenhoitoon, ympäristönsuojeluun, koulutustoimintaan tai yleiseen kulttuuritoimintaan liittyvistä tai näihin verrattavista syistä on perusteltua syytä. Erityisestä syystä maksu voidaan määrätä tietyltä ryhmältä perittäväksi suoritteen omakustannusarvoa alempana tai jättää kokonaan perimättä.

3.3 Liiketaloudellisesti hinnoiteltavat maksulliset suoritteet

Maksuperustelain 7 §:n mukaan viranomaisen muiden kuin 6 §:ssä tarkoitettujen julkisoikeudellisten suoritteiden hinnoista päätetään liiketaloudellisin perustein. Hallituksen esityksessä valtion maksuperustelaiksi (HE 176/1991 vp) todetaan, että liiketaloudellisten perusteiden käyttöönotto ja tällainen hinnoittelu edellyttää viranomaisen taloudenhoitoa koskevan toimivallan ja -vastuun siirtämistä suoritetta tuottavalle ja markkinoivalle viranomaiselle. Ministeriö päättäisi vain maksulliset suoritteet ja muilta osin viranomaisen päättäisi itse tällaisen maksullisen toimintansa hinnoittelusta. Maksuperustelain 7 §:n 3 momentin mukaan kuitenkin, jos viranomaisen tuottaa suoritteita määräävässä markkina-asemassa, on suoritteiden hinnoittelussa otettava huomioon kilpailulain (948/2011) määräävän markkina-aseman väärinkäyttöä koskevat säännökset.

Tietolupaviranomainen saa toisilain 50 §:n 1 momentin mukaan periä korvauksen tietoturvallisesta käyttöympäristön käytöstä. Tietoturvallisesta käyttöympäristön käytöstä perittävä maksu määräytyisi liiketaloudellisin perustein, koska Tietolupaviranomaisella ei olisi sen tuottamiseen tosiasiallista yksinoikeutta. Toisilain 20 §:n mukaan Tietolupaviranomainen ylläpitää yksin tai yhdessä muiden viranomaisten kanssa tietoturvallista käyttöympäristöä. Toisilaissa ei veloiteta muita kuin Tietolupaviranomaista perustamaan tietoturvallinen käyttöympäristö. On kuitenkin oletettavaa, että tietoturvallisista käyttöympäristöistä syntyy Suomeen ajan myötä verkosto. Verkostoon kuuluvista käyttöympäristöistä kukin voisi valita sen, jossa kulloiseenkin hankkeeseen parhaiten soveltuvat analytiikkavälineet sekä kapasiteetiltaan sopivat tietojärjestelmät.

Toisilain 51 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettu tietoaineisto luovutetaan ensisijaisesti käsiteltäväksi toisilain 20 §:n 1 momentissa tarkoitettussa, Tietolupaviranomaisen ylläpitämässä tietoturvallisessa käyttöympäristössä. Jos tiedonhyödyntämissuunnitelmasta ja tietoluvasta erikseen ilmenevästä syystä on kuitenkin tärkeää, voidaan tietoaineisto luovuttaa vastaavasti toisilain 20 §:n 3 momentissa tarkoitettussa muussa tietoturvallisessa käyttöympäristössä käsiteltäväksi.

Toisilain 51 §:n 4 momentin mukaan, jos käyttötarkoitukseen tarvitaan myös Tilastokeskuksen tai Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen tilastoviranomaisena tilastotarkoitusta varten kokoamia tietoja, sanottu tilastoviranomainen yhdistelee sekä tarvittaessa esikäsittelee ja pseudonymisoi tai anonymisoi luovutettavat tiedot. Jos käyttötarkoitukseen tarvitaan molempien tilastoviranomaisten tietoja, sanotut viranomaiset sopivat keskenään, kumpi yhdistelee ja pseudonymisoi tai anonymisoi tiedot. Tiedot voidaan tämän jälkeen luovuttaa toisilain 17 §:ssä tarkoitettun

tietoturvallisen käyttöpalvelun välityksellä saajan käsiteltäväksi tietojen luonteesta ja määrästä riippuen Tilastokeskuksen tai Tietolupaviranomaisen ylläpitämässä tietoturvalisessa käyttöympäristössä taikka muussa 20 §:n mukaisessa käyttöympäristössä.

4. Erinäiset säännökset

Asetuksessa säädettäisiin, että jos Tietolupaviranomaiselle toimitettu hakemus peruutetaan ennen kuin asiaa on käsitelty, ei asetuksen mukaisia maksuja perittäisi. Tämä tarkoittaisi sitä, että maksuja ei peritä, jos hakemusta ei ole otettu käsittelyyn Tietolupaviranomaisessa sen jälkeen, kun hakemus on tullut vireille tietopyyntöjen hallintajärjestelmään. Lisäksi säädettäisiin, että peruutetusta tai täydentämättä jätetystä hakemuksesta peritään tehtyä työmäärää vastaava osuus.

5. Taloudelliset vaikutukset

Hallituksen esityksessä toisiolaiksi todetaan, että sosiaali- ja terveysministeriö on arvioinut vuosien 2018—2021 resurssitarpeeksi Tietolupaviranomaisen pysyvään toimintaan 4,8 miljoonaa euroa ja kertaluontoisiin investointeihin 6,3 miljoonaa euroa tietoturvallisen ympäristön kehittämiseen ja sähköisiin palveluihin. Palvelutoiminnan laajeneminen tapahtuu kustannusneutraalisti niin, että laajeneva kysyntä vastaa tarvittavien resurssien määrää maksullisena palvelutoimintana. Maksullisen palvelutoiminnan tuottojen arvioidaan olevan 530 000 euroa vuonna 2021. Tietoluvan perusteella luvansaajalle toimitetaan tietoluvassa yksilöidyt, rekisterinpitäjiltä kootut tiedot tarvittaessa yhdisteltynä ja esikäsiteltynä sekä pseudonymisoituna tai anonymisoituna luvansaajan käsiteltäväksi tietoturvalisessa käyttöympäristössä. Tietopyynnön perusteella pyytäjälle toimitetaan valmiiksi analysoitu tieto aggregoituna tilastotietona. Tietopyynnöt ovat Tietolupaviranomaisen työläimpiä tehtäviä, koska tietoaineiston poimimisen, toimittamisen, yhdistelyn ja esikäsitteilyn lisäksi niihin liittyy aggregoidun tilastotiedon muodostaminen. Rekisterinpitäjien tehtävänä on poimia tietopyynnön mukaiset tiedot omista järjestelmistään sekä toimittaa nämä Tietolupaviranomaiselle. Tietopyynnöstä seuraava työmäärä vaihtelee suuresti tarvittavien tietoaineistojen määrästä ja laajuudesta riippuen.

Voidaan arvioida, että vuonna 2021 tietolupien ja tietopyyntöjen sekä tietoluvan muutoshakemusten käsittelykustannusten yhteenlaskettu omakustannushinta olisi Tietolupaviranomaiselle 298 000,00 € euroa. Tietolupien mukaisten aineistojen keskimääräiset käsittelykustannukset Tietolupaviranomaisessa arvioidaan olevan 800 euroa ja tietopyyntöjen mukaisten aineistojen 1 600 euroa. Arviot on laskettu vuoden 2021 oletuksilla myönteisten, aineistotoimituksiin johtavien tietolupien ja tietopyyntöpäätösten volyymeistä, jotka yhteensä olisivat 270 kpl. Tietolupaviranomaisen toiminnan aloitusvuonna 2020 on tehty myönteisten ja kielteisten päätösten lisäksi tietolupahakemusten ja tietopyyntöjen raukeamispäätöksiä. Raukeamispäätökset eivät johda aineistojen kokoamiseen rekisterinpitäjiltä eivätkä aineistonkäsitteilyyn Tietolupaviranomaisessa. Myöskään tietoluvan muutoshakemuksia koskevat päätökset eivät pääsääntöisesti johda aineistojen kokoamiseen rekisterinpitäjiltä eivätkä aineistonkäsitteilyyn Tietolupaviranomaisessa. Raukeamis- ja muutospäätösten osuuden hakemuskäsittelyssä voidaan arvioida vuonna 2021 olevan 130 päätöstä 400:stä.

Laskelmissa käytetyt arviot on esitetty oheisessa taulukossa.

päätökset	hakemukset kpl	päätökset kpl	hinta per kpl	tuotot
tietopyynnöt	40	20	1 000,00 €	20 000,00 €
tietoluvat	280	250	1 000,00 €	250 000,00 €
muutosluvut	80	80	350,00 €	28 000,00 €
raukeamispäätökset ennen käsittelyn aloittamista		50	- €	
yht.	400	400		298 000,00 €
aineistonkäsittely		päätökset kpl	hinta per kpl	tuotot
tietopyynnöt		20	1 600,00 €	32 000,00 €
tietoluvat		250	800,00 €	200 000,00 €
yht.		270		232 000,00 €
tuotot yht.				530 000,00 €

6. Asetuksen valmistelu

Asetus on valmisteltu virkatyönä sosiaali- ja terveysministeriössä yhteistyössä Tietolupaviranomaisen kanssa.

Valmisteluasiakirjat ovat julkisessa palvelussa osoitteessa
<https://stm.fi/hanke?tunnus=STM138:00/2020>

Sosiaali- ja terveysministeriö järjesti lausuntokierroksen. Lausuntoja esitykseen saapui määräaikaan mennessä yhteensä XX kappaletta.

Lausuntojen ja kuulemistilaisuuden johdosta hallituksen esityksessä...

Asioiden käsittelystä valtioneuvoston raha-asiainvaliokunnassa annetun valtioneuvoston määräyksen (TM 0201; 15.11.2012) kohdan 2.2.8 mukaan asetusta ei ennen päätöksen tekemistä vaadi käsittelyä valtioneuvoston raha-asiainvaliokunnassa.

7. Asetuksen voimaantulo ja siirtymäsäännökset

Tietolupaviranomaisen ensimmäiset tietolupapäätökset on tehty huhtikuussa.¹ Tietolupaviranomaisen maksullista palvelutoimintaa on täten ollut käytännössä vain kuuden kuukauden ajan (huhti-syyskuu 2020). Näin lyhyeltä ajalta tietolupaviranomaisella ja sosiaali- ja terveysministeriöllä ei ole käytettävissä riittävästi sellaista informaatiota maksutuotoista, joiden perusteella voisi luotettavasti ennakoida arvioida useamman kuin yhden vuoden maksutuottoja. 2021 tuottoarviot ovat edelleen arvioita. Tämä takia asetusta olisi voimassa vain vuoden.

¹ Ja sitä ennen Tietolupaviranomaiseen oli tullut vain seitsemän tietopyyntöä.

Asetuksen olisi tarkoitus tulla voimaan 1 päivänä tammikuuta 2021 ja olla voimassa 31 päivään joulukuuta 2021.

Asetuksessa säädettäisiin, että suoritteesta, jota koskeva asia on vireillä ennen asetuksen voimaantuloa, perittäisiin maksu asetuksen säännösten mukaisesti.